

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

Commissie Financiën

Aan de minister van Financiën

Plaats en datum: Den Haag, 16 oktober 2015
Betreft: Vragen en opmerkingen namens enkele fracties over de vertrouwelijke bijlagen bij het jaarverslag van het ESM over 2014
Ons kenmerk:
Uw kenmerk: BFB 2015-1512M
Uw brief van: 7 juli 2015

Inleiding

De vaste commissie voor Financiën heeft op 16 oktober 2015 een aantal vragen en opmerkingen aan u voorgelegd over uw brief van 7 juli 2015 t.g.v. het jaarverslag van het ESM over het jaar 2014 (Kamerstuk 21 501-07, nr. 1279). De commissie wil ook graag enkele vragen en opmerkingen aan u voorleggen over de twee bij uw brief behorende vertrouwelijke bijlagen, te weten het jaarverslag van het auditcomité van het ESM en de reactie van het ESM management op de aanbevelingen van het auditcomité van het ESM. Dat doet de commissie door middel van deze afzonderlijke brief.¹

Vragen en opmerkingen van de heer Harbers (VVD)

Namens de VVD-fractie heb ik met belangstelling kennisgenomen van de vertrouwelijke stukken behorend bij het jaarverslag van het ESM over 2014. Naar aanleiding hiervan heb ik nog een aantal vragen.

In de eerste plaats betreft dat de vertrouwelijkheid van de stukken. Kan de minister precies aanduiden op grond van welke informatie in het rapport van de Board of Auditors en de reactie van het management van het ESM tot vertrouwelijke verzending is overgegaan? Heeft de minister zich in de vergadering van de Raad van Gouverneurs van het ESM verzet tegen vertrouwelijke verzending? Zo ja, welke lidstaten blokkeerden dan opheffing van de vertrouwelijkheid? Zo nee, waarom niet? Is hier überhaupt discussie over geweest of hebben lidstaten dit als fait accompli geaccepteerd?

Welke consequenties trekt de minister uit het feit dat tenminste één ESM-lidstaat het rapport wel op een openbaar toegankelijke website heeft gepubliceerd?

Is de minister bereid om zich voortaan altijd te verzetten tegen het als vertrouwelijk aanmerken van het rapport van de Board of Auditors? Zo nee, waarom niet?

De board of auditors heeft in het verslagjaar geen audits uitgevoerd op doeltreffendheid en doelmatigheid? Wat is het oordeel van de minister daarover? Acht de minister dat toelaatbaar? Heeft hierover discussie plaatsgevonden in de Raad van Gouverneurs en zo ja, wat was de strekking en uitkomst daarvan?

¹ Deze brief is bij het Centraal Informatiepunt van de Tweede Kamer ter vertrouwelijke inzage gelegd voor de Kamerleden.

De board of auditors constateert dat het intern beheer van het ESM zich ten goede heeft ontwikkeld in het verslagjaar, maar dat er nog steeds risico's zijn. Hoe beoordeelt de minister dit onderdeel van het verslag? Heeft hij er vertrouwen in dat de genoemde verbeterpunten op korte termijn zijn of worden opgepakt? Hetzelfde geldt voor het risico beheersingssysteem en de kritiek van de board of auditors daarop.

Ten aanzien van het Early Warning System is de vraag of dit in de ogen van de minister functioneert naar behoren en op tijd. Zijn de conclusies hierover besproken in de Raad van Gouverneurs en zo ja wat was de strekking en uitkomst daarvan? Op welk moment zouden in de ogen van de minister nationale parlementen moeten worden betrokken bij early warnings vanuit het ESM, bijvoorbeeld het dreigen te missen van een terugbetaling aan het ESM.

Vragen en opmerkingen van de heer Nijboer (PvdA)

Ik heb namens de leden van de PvdA-fractie kennisgenomen van de vertrouwelijk ter inzage gelegde stukken. Wat zijn de afwegingen geweest om deze stukken als vertrouwelijk te bestempelen? Waarom wordt er -ook in Europees verband- niet voor gekozen meer transparantie te betrachten? Is de minister bereid om in de toekomst te bevorderen dat dergelijke documenten die verhandelen over het beheer van de omgang met publieke middelen en risico's gewoon openbaar te maken?

Vragen en opmerkingen van de heer Omtzigt (CDA)

De leden van de CDA fractie maken zich ernstig zorgen over de controle op de miljardensteun uit het EFSF en het ESM. Zij wijzen de regering hierbij ook op het Rekenkamerrapport in deze (http://www.rekenkamer.nl/Nieuws/Persberichten/2015/09/Meer_zicht_op_effectiviteit_van_Europese_steuiprogramma%E2%80%99s_wenselijk)

Voor de controle op het EFSF is er geen board of auditors. De leden van de CDA-fractie zijn teleurgesteld dat het kabinet niet akkoord ging met het voorstel om de board of auditors van het ESM ook voor het EFSF van toepassing te laten zijn.

Uit de Miljoenennota blijkt een garantstelling van €49 miljard aan het EFSF en een garantstelling van €35 miljard aan het ESM. Het EFSF/ESM, dat gezamenlijk gerund wordt, is dus de grootste garantstelling van de Nederlandse overheid en op die garantstelling dient een fatsoenlijke controle te zijn met een board of auditors en een antwoord.

Tot grote ergernis van de leden van de CDA-fractie heeft de minister dit jaar besloten om het rapport van het court of auditors vertrouwelijk aan de Tweede Kamer te verschaffen. Dit betekent dat Kamerleden er kennis van kunnen nemen, maar zelfs tijdens het lezen geen aantekeningen mogen maken.

De commissie Financiën heeft op initiatief van deze leden besloten een vertrouwelijk overleg te voeren, waarbij zowel de vragen als de antwoorden vertrouwelijk blijven. Maar dit werkt zeer belemmerend in de controlefunctie en is een grote stap terug. Vorig jaar kreeg de Tweede Kamer het rapport van de court of auditors (21501-07, nr. 1158) gewoon als openbaar stuk in de Tweede Kamer. Nu is het in een keer supergeheim. Nou ja, supergeheim, supergeheim. Het Vlaams parlement publiceert deze documenten gewoon openlijk op haar website (http://docs.vlaamsparlement.be/docs/biblio/opendigibib/id/jv_esmbg/jv_esmbg_2014_mc.pdf).

Het Parlement van Malta publiceert de brief van het management (<http://www.parlament.mt/file.aspx?f=52824>).

Na lezing van de stukken kunnen de leden van de CDA-fractie echt geen enkele reden bedenken waarom dit stuk geheel of slechts voor een deel vertrouwelijk zou moeten zijn. Kan de minister die redenen wel geven? En wil de minister, die tevens voorzitter is van de board of governors van het ESM ervoor zorgen dat deze stukken standaard openbaar worden, evenals het schriftelijk overleg dat de Tweede Kamer met hem erover voert?

Dit jaar waren eerst zowel de leningvoorwaarden aan Griekenland geheim als de controle. Voor het CDA is dat een onacceptabele gang van zaken. Gelukkig werden de leningvoorwaarden openbaar voor het parlementaire debat. Deze leden roepen de minister op hetzelfde te doen met het verslag van de court of auditors en de reactie van het ESM daarop. Is de minister daartoe bereid? En is hij bereid om de by laws van het ESM tegen het licht te houden?

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

T. 070-3182211
E. cie.fin@tweedekamer.nl

Nu deze leden toch vertrouwelijk vragen moeten stellen over de inhoud, hebben zij verder nog deze vragen voor de minister:

De vertrouwelijke stukken zijn toegestuurd aan de Eerste en Tweede Kamer (en de parlementen van de overige lidstaten), aan de president van de Algemene Rekenkamer (en de nationale Rekenkamers van de overige lidstaten), aan de Europese Rekenkamer en aan het Europees parlement.

Kunt u toelichten wat de Algemene Rekenkamer, de Europese Rekenkamer en het Europees parlement hebben gedaan naar aanleiding van de bevindingen in de vertrouwelijke stukken? Heeft u zicht op de wijze waarop andere lidstaten hebben gereageerd op de bevindingen in de vertrouwelijke stukken? Zo ja, kunt u aangeven wat de reacties waren?

De informatie in de stukken lijkt puur gericht op de bedrijfsvoering en verdere versterking van de ESM-organisatie. Er lijkt geen sprake van beursgevoelige of bedrijfsgevoelige informatie. Kunt u toelichten wat de argumenten zijn om het rapport van het auditcomité en de reactie van het ESM management daarop vertrouwelijk aan te bieden?

Welke informatie uit deze stukken is, naar uw mening, dermate vertrouwelijk dat dit niet in de openbaarheid kan?

Wat zijn de gevolgen voor het ESM, lidstaten of andere partijen indien deze stukken openbaar worden?

Zoals hierboven reeds vermeld, heeft één lidstaat de reactie van het ESM management op het rapport van het auditcomité 2014 niet vertrouwelijk gehouden?

Welk scenario zou naar uw mening moeten worden gevolgd indien andere lidstaten vertrouwelijke stukken niet vertrouwelijk behandelen? Volledige openbaarmaking, per direct verwijderen van het vertrouwelijk stuk of andere opties?

Wat zijn de gevolgen voor het ESM, lidstaten of andere partijen indien deze stukken openbaar worden?

Enkele vragen over het auditcomité.

Heeft het auditcomité ook onderzoek gedaan naar de doeltreffendheid en doelmatigheid van het ESM? Zo ja, wat zijn hun bevindingen hierbij? Zo nee, waarom hebben zij dat in 2014 niet gedaan? Zo nee, kan er van uit worden gegaan dat het auditcomité wel rapporteert over de doelmatigheid en doeltreffendheid?

Bent u van mening dat het auditcomité onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid zou dienen uit te voeren? Zo ja, bent u bereid u zich in te zetten om onafhankelijke evaluaties naar de doeltreffendheid van noodsteun via het ESM uit te laten voeren in 2016? Zo ja, kunt u zich inzetten om het auditcomité voldoende mensen en middelen toe te kennen om dergelijke onderzoeken uit te voeren?

Waarom hamert het auditcomité erop dat het ESM binnen het Europees wettelijk kader zou moeten opereren en bijvoorbeeld de EU-aanbestedingsregels moet volgen? Wat zijn hier de voor- en nadelen van volgens u?

Welk samenhangend wettelijk kader is momenteel van toepassing voor het ESM?

Wat zijn de belangrijkste verschillen in het verslaggevingsraamwerk dat het auditcomité adviseert (IFRS) voor het ESM en het huidige verslaggevingsraamwerk dat het ESM gebruikt?

Klopt het dat het auditcomité inmiddels wel akkoord is met het door het ESM sinds 2012 gehanteerde verslaggevingsraamwerk, omdat uit een evaluatie blijkt dat deze 'fit-for-purpose' is?

Het auditcomité vindt het belangrijk dat de externe accountant (i.c. PwC) niet alleen een short form report (alleen het eindoordeel van de accountant), maar ook een long form report (uitgebreide rapportage over de bevindingen en uitgevoerde audits) presenteert.

Voor wie en waarom zou een long form report nuttig kunnen zijn?

Waarom is een long form report bij een internationale financiële instelling niet gebruikelijk?

Waar zal het additionele rapport dat naast het special topic report in 2015 zal worden opgesteld, op gericht zijn? Wie stelt dit additionele rapport op?

De interne auditfunctie werd voorheen bekleed door één medewerker. In 2014 is een extra medewerker aangetrokken.

Acht u twee interne auditmedewerkers bij het ESM voldoende? Zo ja, kunt u dit toelichten?

Wat verklaart de verhouding tussen het aantal leden in het auditcomité (vijf leden + twee tijdelijke extra aangestelde leden van de Duitse Algemene Rekenkamer) en de medewerkers in de interne

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

T. 070-3182211
E. cie.fin@tweedekamer.nl

auditfunctie (twee)? Is dit een gangbare verhouding bij vergelijkbare organisaties? Zo niet, waarom is hier bij het ESM voor gekozen?

Het auditcomité constateert verbetering in het implementeren van risicomanagement binnen de ESM-organisatie. Het auditcomité beveelt aan om de *Chief Risk Officer* verantwoordelijk te maken voor alle risicomanagementprocessen, ook voor juridische en reputatierisico's. Die laatste risico's vallen namelijk nog niet onder zijn verantwoordelijkheid. Het ESM management geeft aan dat het interne risicocomité hierop toezicht houdt.

Waarom kiest het ESM management er niet voor om ook de juridische en reputatierisico's onder te brengen bij de Chief Risk Officer? Wat zijn hun bezwaren hierbij?

Wanneer is er een volledige dekking van de risicomanagementactiviteiten, waarbij onder andere ook de operationele risico's, marktrisico's en liquiditeitsrisico's worden meegenomen?

Welke aandachtspunten zijn naar voren gekomen uit de eerste jaarlijkse zelfevaluatie van het risicomanagement in 2014?

Het ESM heeft het verplichte Early Warning System (EWS) ingevoerd, zodat goed gevolgd kan worden of een ontvangende lidstaat aan zijn betaalverplichtingen kan voldoen.

Is de risicocommissie reeds geraadpleegd inzake de aanbevelingen van het auditcomité over de horizon (lange termijn) en frequentie (per kwartaal) van EWS-rapportages? Zo ja, wat is het resultaat hier van?

Op welke wijze worden de nationale parlementen betrokken bij het Early Warning System?

Zijn er richtlijnen wanneer nationale parlementen betrokken moeten worden bij signalen uit het EWS? Zo ja, welke?

Hoogachtend,

de griffier van de vaste commissie voor Financiën,

R.F. Berck